

## TWEE OPMERKINGEN OVER HET O.S.G.N.-CONGRES TE AMSTERDAM, 1968.

### ONDERWERP - DE REVOLUTIE IN LATIJNS AMERIKA.

Om te beginnen: mijn oordeel betreft nergens dr. Van Niekerk; hem heb ik niet beluisterd.

Het congres kan als gematigd links worden betiteld. En ik meen dat dit samenhangt met de aktualiteit van het onderwerp: links georiënteerd zijn is mode. De voorzitter noemde in zijn aanvangswoord het congres 'waarlijk aktueel'.

De meest 'geëngageerde' voordracht kwam uit de mond van drs. Rudolf de Jong. Hij sprak over 'het begrip revolutie met betrekking tot Latijns Amerika'. Zijn zachtaardige maar kritische redeneertrant maakte een gedifferentieerde benadering van het besproken onderwerp mogelijk. Hij vond dat men voor de verschillende landen niet één oplossing van het sociale probleem moest eisen. Een guerilla is lang niet overal mogelijk of wenselijk. Zelfs kan evolutie soms te verkiezen zijn boven revolutie.

Zoals te verwachten was, kwam de mislukking van de guerilla in Bolivia verscheidene malen ter sprake. Dr. Riemens wees er in zijn diskussie op, dat Che Guevara de guerilla-methode van de Cubaanse revolutie had willen toepassen in Bolivia. Daar moest hij echter opereren te midden van primitieve indianen die een heel eigen taal spraken; en volgens zijn eigen theorie is een guerilla zonder steun van de boerenbevolking niet mogelijk. (1). De Jong betreurde zulk een isolement van een revolutionaire groep, omdat hij vreesde voor een herhaling van de bloedigheid van de Russische revolutie, die in handen was geraakt van een groep ballingen, dus in zekere zin vriendelingen. De discussie leverde een aantal verdedigers van Guevara op.

Over het algemeen verliepen de diskussies zeer rustig. Er was geen interrumperende en schreeuwende Bervoets, als het vorige jaar. Velen bleken gepreoccupeerd te zijn met de vraag, welke mogelijkheden tot revolutie de situatie in Latijns Amerika bood. O.a. nam mej. Snethlage het woord: een wat oudere dame die zeer bewogen is met de Cubaanse zaak.

Belangrijk is de vraag, hoe historisch dit congres was en of de organisatie van zo een congres wel de taak is van de O.S.G.N.. Prof. Wieringa, de inleider, was de enige volbloed historicus; en hij achtte zichzelf geen kenner van de Latijns Amerikaanse geschiedenis. Dr. Riemens noemde zichzelf een historisch geschoolde econoom. De Jong en Constandse hebben zich vaker met contemporain-historische onderwerpen bezig gehouden. Van dr. Van Zantwijk weet ik zulks niet.

Evenals het linkse karakter van het congres, was het historische aspect ervan gematigd. De behandeling ervan was sterk sociologisch en enigermate politiek. De lezing van Van Zantwijk was anders: hij gaf een overzichtelijk beeld van de gebeurtenissen van de Mexicaanse revolutie, zonder op de achtergronden in te gaan. Tamelijk vervelend.

Behalve dr. Constandse hebben alle sprekers een sociologische wetenschap gestudeerd. (zie het programma-boekje/working-paper van het congres).

Ook op rechtstreekser wijze schijnt het bestuur van de O.S.G.N. een verbinding tussen de studie van de geschiedenis en die van de sociologie tot stand te willen brengen. Er is sprake van de oprichting van een eventuele gezamenlijke werkgroep. Het is goed, dat over deze plannen in Groningen gediscussieerd wordt.

H. Vrieling

Slechts acht mensen uit Groningen waren aanwezig bij het O.S.G.N.-congres over "Revolutie in Latijns-Amerika". De andere hadden voor het merendeel ongetwijfeld belangrijker zaken aan hun hoofd in de eerste week van de paasvacantie. Toch kan ik me niet geheel aan de indruk onttrekken dat sommige mensen zijn weggebleven omdat het onderwerp hun te S.V.B.-achtig aardeed. Ik voel me in deze mening gesterkt door het antwoord dat een doctorandus, die anderstoch voor zeer vele dingen interesse heeft, gaf op mijn vraag of hij ook ging: "We zijn toch geen politicologen". Wilde hij daarmee zeggen dat het onoirbaar is als historici in hun vrije tijd bezig zijn met een actueel onderwerp? Of mogen ze dat alleen als individu en niet als organisatie van geschiedenisstudenten? Volgens mij is het juist heel nuttig als dat eens in zulk een verband gebeurt. Algemeen wordt tegenwoordig de noodzaak gevoeld van een verantwoorde meningsvorming over wat er zoal in de wereld gebeurt, omdat we steeds meer betrokken worden bij wat er ook in andere gebiedsdelen dan het onze plaats vindt (denk bijvoorbeeld maar eens aan de UNCTAD). Aan het verzorgen van een betere informatie kunnen geschiedenisstudenten een niet te onderschatten aandeel leveren, juist door de aard van hun opleiding.

Er bestaat tegenwoordig onder de studenten een streven om de openbare voorlichting, die inderdaad niet altijd even fijn is, aan te vullen of te verbeteren (bijvoorbeeld door middel van het Vietnam-bulletin of demonstraties). Vaak gebeurt dat echter op een manier die aan het doel voorbij schiet. Kreten als "het gezag ondermijnen", "ook hier een guerilla", "fabrieken van de V.S. saboteren" en vele andere wekken op zijn minst wrevel op, vooral als ze niet goed geargumenteed zijn. De Cuba informatieavond die ongeveer een maand geleden door de S.V.B. in Groningen was georganiseerd, was ook een voorbeeld van hoe het niet moet. De indruk van die avond was niet alleen voor mij onbevredigend. De informatieverschaffing was ronduit slecht en de enorme portretten van guerillo's, de keiharde guerillaliedjes, de mensen die hun combinatietje van 's morgens hadden verwisseld voor meer adequate junglekleding, sommige kreten uit de zaal en van het panel, dat alles liet bij mij het gevoel achter dat de revolutie wel een "frische, fröliche" aangelegenheid moest zijn. De romantische dweperijen van sommige studenten die de tijd en gelegenheid hebben correcties aan te brengen in de publieke opinievorming geven het "klootjesvolk" (ik kan zo vlug niet een ander woord bedenken) een wapen in de hand tegen alle studenten: het zijn nog pubers.

Met dien verstande maakte het O.S.G.N.-congres een zeer verdienstelijke indruk. De huidige problemen in Latijns-Amerika, en die zijn groter dan velen wel denken, werden nuchter en gedegen tegen hun historische achtergrond besproken door ter zake kundige mensen. De verschaffing van de achtergrondgeschiedenis maakte het mogelijk verschillende, door gebrek aan informatie ontstane mythes te ontmaskeren. Eén zo'n mythe is dat Castro niets anders is dan een communistische schelm met een grote bek (er wordt bij televisieuitzendingen van een schreeuwende Castro nooit verteld dat rhetoriek en charismatisch leiderschap in heel Latijns-Amerika onmisbare elementen zijn in de politiek). Wat betreft dat communisme van Castro's Cuba, dat vaak als een satelliet van Rusland wordt gezien, het volgende. Castro heeft aanvankelijk een burgerlijke revolutie geleid tegen het meer dan schandalige regime van Batista, dat door belanghebbenden in de V.S. werd gesteund. De diplomaat dr. H. Riemens, ofschoon bepaald geen figuur die meedoet aan de heersende antipathie tegen de V.S., laakte toch zeer de hand die de V.S. hadden in de

uitzuiging van het Cubaanse volk. Castro is gaandeweg door de interventies van de V.S. meer in de armen van Rusland gedreven. Zijn communisme echter is, al accepteert hij met beleefde dank financiële hulp, bepaald niet Russisch georiënteerd.

Een andere mythe, meer onder studenten voorkomend, is dat de revolutie alleenzalmakend is in Latijns-Amerika en dat wanneer de politieke verandering daar is, de rest wel volgt. Rudolf de Jong, anarchist doch bepaald niet van het bloedige soort, vestigde de aandacht op de vicieuze cirkel waarin de landen van Latijns-Amerika zich bevinden. Er kan geen revolutie zijn zonder onderwijs en er kan geen onderwijs zijn zonder revolutie. Hij legde hierbij de nadruk op de apathie van het amorfe landproletariaat, dat in vele landen bestaat uit Indianen. Deze zijn niet te porren voor een revolutie die geleid wordt door in hun ogen blanke mensen zoals Guevara in Bolivia. Zowel tegen de C.I.A. als tegen de guerillo's, beide vreemdelingen, zeggen ze "Yes sir". Als echter de revolutie niet gedekt wordt door een groot deel van het volk, wordt de leidende groep na de omwenteling toch weer een elite, met alle gevaren van dien. Aan de andere kant is het toch zo dat wanneer het aan de bestaande regimes wordt overgelaten, er nooit sociale en economische verbeteringen komen. Ook een moeilijkheid is dat er geen gezamenlijke acties van de Latijns-Amerikaanse landen tot lotsverbetering mogelijk zijn door het felle nationalisme en localisme.

Nog veel andere problemen werden behandeld, zoveel en zo uitzichtsloos dat mijn gevoel was: is er wel een oplossing mogelijk en wat kunnen wij als historici daaraan doen? Een prof. Van Tinbergen kan als econoom wat doen met zijn studie door te trachten een formule te vinden voor een te scheppen mondiale economie, die voor de "derde wereld" een stuk verbetering zou kunnen brengen. Als historicus kun je slechts je studie in dit opzicht benutten door de mentaliteit en de geestelijke traditie vanwaaruit politiek wordt bedreven vrij te maken van vooroordelen en egoïsme. In het geval Cuba kan daar al heel wat aan gedaan worden. Het welslagen van de revolutie van Cuba zou voor andere Latijns-Amerikaanse landen een enorm psychologisch impuls betekenen. De bevestiging van die revolutie, die al zeer veel lotsverbetering heeft gebracht, wordt echter bedreigd door de economische blokkade van de V.S.. Het is vervelend altijd op de V.S. te moeten schelden, maar het is nog vervelender wanneer Cuba producten koopt in het Westen, zoals vrachtwagens, en de V.S. verbieden, als grootste afnemers, onder dreigement van naar de concurrent te gaan de betreffende fabrieken vervangingsonderdelen te sturen. Dit zijn misstanden die onder het oog van het publiek behoren te worden gebracht. Kortom, het congres was geen aangelegenheid van politicologen, maar een activiteit van studenten die het loel van de geschiedenis niet in haar zelve zoeken.

J.C. den Hollander.